

*Світлана Кулявик
М.Полховська, к.філол.н., доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

Відтворення британського та американського гумору в українському кінодискурсі

Гумор є унікальним явищем, яке об'єднує людей через здатність сміятися над життєвими ситуаціями, парадоксами та може допомогти сприймати краще людські слабкості. Він є своєрідним інструментом, що дозволяє зняти напругу, висловити критику чи передати складні ідеї в легкій, розважальній формі. Усі культури

мають свої уявлення про смішне, тому гумор може набувати безліч форм: від сарказму та іронії до гротеску й сатири. Окрім того, гумор слугує віддзеркаленням соціальних і культурних особливостей суспільства, допомагає висміяти недоліки, підняти важливі питання та полегшити сприйняття серйозних тем.

Гумор є важливим елементом сучасної міжкультурної комунікації, що сприяє покращенню взаєморозуміння між представниками різних культур. Крім того, у зв'язку з глобалізацією та зростанням популярності іноземної кінопродукції в Україні відтворення британського та американського гумору набуває особливого значення. Американський і британський гумор мають суттєві відмінності, зумовлені історичними, культурними й соціальними факторами. Британський гумор зазвичай відзначається стриманістю, іронією, а також використанням *understatement* – прийому, що дозволяє підкреслити значущість ситуації через удавану байдужість. Навпаки, американський гумор тяжіє до перебільшення (*overstatement*), відкритої самоіронії, простоти й експресивності, включаючи гротеск, що робить його більш прямолінійним і доступним для широкої аудиторії.

Кінопереклад є надзвичайно складним завданням, особливо при наявності лінгвокультурних компонентів. Навіть за умови якісного, адекватного перекладу такі елементи можуть залишатися незрозумілими для українського глядача. Перекладачеві потрібно зберегти культурну специфіку іншого народу, яка часто представлена в грі слів, сленгу та специфічному гуморі. Під час перекладу жартів в комедійних фільмах чи серіалах застосовуються різноманітні прийоми та методи, такі як гра слів, адаптація, компенсація та локалізація (Хлудсєв А., Подвойська О., 2019, 153).

В американському комедійному серіалі "Тед Лассо" тренера американського футболу запрошують очолити англійський футбольний клуб "Річмонд". Незважаючи на те, що у Теда немає досвіду в тренуванні футболу, він приносить у команду віру, натхнення та позитивний настрій. У серіалі яскраво відображено культурні особливості Британії та Америки, зокрема в контексті

спортивних традицій та гумору. Розглянемо та проаналізуємо комічний епізод з серіалу та його адаптацію в українському перекладі:

a. *Ted Lasso: Hey, look at Isaac. He looks like a Rodin sculpture in cleats.*

Coach Beard: Boots. They call cleats "boots."

Ted Lasso: I thought you said that the trunk of a car was a boot.

Coach Beard: Also a boot.

Ted Lasso: Hold on now. If I were to get fired from my job where I'm puttin' cleats in the trunk of my car...

Coach Beard: You got the boot from puttin' boots in the boot (Ted Lasso, season 1, episode 2, 4:07).

b. Тед Лассо: Подивися на Айзека, він схожий на скульптуру Родена в бампах.

Тренер Борода: Бутсах. Вони називають бампи бутсами.

Тед Лассо: А на машинах у них хоч бампери.

Тренер Борода: Бампери.

Тед Лассо: Стривай, то якщо мене звільнять з роботи, то я кластиму бутси в багажник...

Тренер Борода: Не погни бампами бампер (Тед Лассо, сезон 1, серія 2, 4:07).

У діалозі між Тедом Лассо та тренером Борода спостерігаємо різницю у термінології між американським та британським англійським. Слово "boot" в британській англійській мові може означати як футбольне взуття (бутси), так і багажник автомобіля, а словосполучення "get the boot" – бути звільненим з роботи.

Перекладачі стикнулися із труднощами, адже в українській мові немає одного слова, що одночасно означає і багажник, і футбольне взуття. У зв'язку з цим у перекладі було застосовано гру слів: слово "бутси" замінюють схожим за значенням словом "бампи", який є наближеним до слова "бампер" – елемент автомобіля. Цей прийом дозволив відтворити жарт, зберігаючи комічний ефект у діалозі.

Переклад гумору в серіалах і фільмах є викликом, що потребує від перекладача знання культурних відмінностей та лінгвальних особливостей. Успішний переклад гумору можливий завдяки таким прийомам, як локалізація, адаптація, компенсація та гра слів, які дозволяють створити комічний ефект, близький українському глядачу. Приклад із серіалу "Тед Лассо" ілюструє, як ці стратегії допомагають передати гру слів і культурні відмінності, навіть коли дослівний переклад неможливий.

Список джерел

1. Хлудєєв А., Подвойська О. (2019) Адаптація та локалізація жартів англomовних комедій для українського глядача. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, 43(5), 152-155. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v43/part_5/43.pdf
2. *Ted Lasso*. Apple TV+. Доступ 25 жовтня 2024, <https://tv.apple.com/ua/show/tedlasso/umc.cmc.vtoh0mn0xn7t3c643xqonfzy>
3. *Тед Лассо*. UASERIAL. Доступ 25 жовтня 2024, <https://uase rial.club/ted-lasso/season-1-ac>